

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ervditione Religiosorum

Humbertus <de Romanis>

Ingolstadii, 1591

VD16 H 5888

IV. Libri. Pars II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50980](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50980)

propter iustitiam, beati. Item, vt contemptus impiorum contemnat, & irrisiones irrideat. Seneca: *Æquo animo audienda sunt imperitorum conuitia: & ad honesta vadenti contemnendus est ipse contemptus.* Cùm diceretur cuidam sapienti, homines te contemnunt, ait: *Et illos asini.* Sicut nec illi asinos: nec ego illos curo. Seneca. Nondum *foelix es, si nondum turba deridet te.* Deum, nō hominem timeat: quia qui timet hominem, citò corruit. Vera mala, non vmbra malorum fugiat. Vera mala sunt pœnæ futuræ vitæ: vmbra illorum sunt pœnæ præsentis vitæ: Omnia transferunt tanquam vmbra.

*Epist. 77.
paulo post
prim. eius.*

Pro. 29.

Sap. 5.

SECUNDA PARS PRINCIPALIS. DE
triplici ordinatione virtutum.

CAPVT II.

SEQUITVR de ordinatione virtutum. Possumus distinguere triplicem ordinem virtutum, scilicet ordinem plantationis, ordinem meritoria operationis, & ordinem reparationis. In ordine plantationis prima est fides. Primò enim docenda sunt opera fidei. In ordine meritoria operationis prior est charitas, quasi illam imperans. In omni enim operatione ordinata primum est amor siue desiderium finis: & ex illo sunt mediæ operationes, vt apparet in ædificatione domus, cuius causa est eius inhabitationis amor, ex quo amore, perpenditur non solum ædificatio, sed etiam quæ ædificationem iuuant, vt in-

M 2

quifi-

quisitio operariorum. In ordine ergo meritoria operationis prior & principalior est charitas, & primò mouens. Fides verò deseruit tanquam lucernam præferens, ostendens quomodo & qualiter operari debeat. Illuminatio enim adiutorium est in opere, & illuminator, adiutor, non principalis est operator. In ordine verò comparandi, prior in virtutibus affectus videtur esse humilitas. Si enim omnis peccati initium est superbia: Omnis correctionis principium est humilitas. Huic consonat quod reparator humani generis doctrinam suam inchoauit ab humilitate. Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Secundum glossam pauperes dicuntur humiles. Charitas inter ceteras virtutes, quæ ordinant ad Deum, propinquior est fini, scilicet Deo, quem habet pro fine & materia. Diligit enim Deum propter se. Et cum finem videat; & spes illuc tendat; est enim spes insecutio, sicut timor est fuga; charitas vnio cum fine: Vnde cum finis sit optimum, & fine habeant, quòd sint bona illa quæ sunt ad eundem: charitas primo habet bonitatem inter virtutes, & per eam habent bonitatem cæteræ. Secundum hoc intelligendum est quod dicitur in glossa super illud, 1. ad Tim. 1. quod charitas est radix omnium bonorum, in quantum sunt bona. Et sicut radix humorem mittit ad ramos, sic charitas bonitatem ad opera cæterarum virtutum. Augustinus in sermone de charitate: sicut radix omnium malorum est cupiditas: sic radix omnium bonorū est charitas. Humilitas etiam potest dici radix virtutum, secundum

Eccl. 10.

Matth. 5.

Glossa ord.

Ad illud:

Finis præcep. est, etc.

In tract. de laud. charit. in med.

Tom. 9.

Iam proprietatem qua radix est pars arboris infima, terræ inhærens: sic humilitas infirmitatem suam considerans sub Deo collocat se in loco infimo. Fides etiam potest dici radix, quia radix in arbore est, quasi os in animali. Per radicem enim ingreditur ad arborem eius nutrimentum: sic per fidem ingrediuntur ad animam bona speranda & amanda.

Quomodo fides se habet ad cæteras virtutes.

CAPVT II.

FIdei est providere meditationes disponentes ad cæterarum virtutū operationes. Verbi gratia: Meditatio magnitudinis diuinæ misericordiæ disponit ad spem veniæ. Meditatio diuinæ liberalitatis, ad spem gratiæ & gloriæ. Meditatio diuinæ altitudinis, omni alteri altitudini supereminens, disponit ad Dei reuerentiam. Meditatio diuinæ sapientiæ, omnia quæ agimus lucidè videntis, disponit ad sanctam verecundiam. Meditatio magnitudinis diuinæ dulcedinis disponit ad esuriam sanctam. Meditatio diuinæ bonitatis, qua amore est dignissimus, disponit ad amorem diuinæ amicitæ. Ad dilectionem proximi disponit meditari, quod hoc sit speciale præceptum Christi. Ad amorem Scripturæ sacræ, qua vera prudentia acquiritur, disponit meditatio auctoritatis doctorum eius, & utilitatis ipsius. Est doctor ipse Deus, vel per se, vel per homines veræ sanctitatis: vt patet discurrendo per partes ipsius. Spiritus sanctus reuelavit Moyse quod scripsit de mundi creatione, & de aliis qui ante ipsum fuerunt. Lex Dei

M 3

digito

digito eius scripta est. De iudiciis & tabernaculi
compositione & aliis ad cultum Dei pertinenti-
bus à Deo edoctus est Samuel. Psalmi, soliloquia
sunt Spiritus sancti. Salomonem dormientem
docuit Deus sapientiam. Spiritus sanctus locu-
tus est in Prophetis. Ad doctrinam Euangeli-
cam specialiter pertinet illud: Ego ex ore altissi-
mi prodij. Doctrinam Apostolicam constat esse
Spiritus sancti. Spiritus enim sanctus super A-
postolos descendens, eos de indoctis fecit do-
ctos. Paulus verò dicit se non ab homine didi-
cisse Euangelium: sed per Domini reuelatio-
nem. Ioanni autem in exilio posito, mysteria Ec-
clesiæ à Deo reuelata sunt. Doctrinæ sacræ con-
uenit illud: Ego quasi fluuius Dorix: & sicut a-
queductus exiui de paradiso. Nec solum excel-
lit Scriptura sacra alias Scripturas auctoritate,
sed etiam vtilitate, tanquam diuina. Ego Deus
tuus docens te vtilia: Sobrietatem, & sapienti-
am, & iustitiam, & virtutem, quibus vtilius ni-
hil est in vita hominibus. Ad temperantiam, sci-
licet bonorum temporalium, quæ sunt minima
bona, disponit meditatio internorum & æter-
norum bonorum, quæ sunt magna bona. Gre-
gorius: Vilescunt temporalia: cùm consideran-
tur æterna. Ad eandem temperantiam disponit
meditari, quod bona temporalia comitantur
mala culpæ. Qui enim diues fuerit, non erit im-
munis à delicto. Et sunt impedimentum bo-
norum gratiæ, & difficultatem faciunt perue-
niendi ad bona gloriæ. Ad patientiam & alias
partes fortitudinis disponit meditatio Domi-
nicæ passionis, & multiplicis vtilitatis tribula-
tionis,

*Eccl. 24.**Act. 2.**Gal. 1.**Eccl. 24.**Isa. 48.**Sap. 8.**Hom. 11. in
Euang. ha-
bet aliquid
sale.*

tionis, & futurorum malorum, quæ sancti per
transitoria mala euadunt, & meditatio præmij.
Gregorius. Consideratio præmij, minuit vim
flagelli. Non sunt condignæ passiones huius *Rom. 8.*
temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur
in nobis. Ad humilitatem & obedientiã dispo-
nit meditatio humilitatis & obedientiæ Chri-
sti. Ad hoc specialiter monet nos Apostolus:
Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Iesu. Et *Phil. 2.*
subditur: Exinaniuit semetipsum factus obedi- *Serm. 41. de*
ens vsque ad mortem. Augustinus. Medicina tu- *Verbis Do-*
moris hominis, est humilitas Christi. Erubescat *mini in*
homo esse superbus: quia humilis factus est De- *med.*
us. Bernardus. Mementote fratres, Christus ne
perderet obedientiam, perdidit vitam. Ad ope-
ra pietatis disponit, meditari, quòd pauper cor-
poris Christi membrum sit, & quòd Christus si-
bi reputat fieri, quod pauperi sit: & quòd in tre-
mendo iudicio specialiter de operibus pietatis
disceptatio facienda sit.

Quomodo charitas se habet ad cæteras virtutes.

CAPVT III.

Charitatis est, operibus cæterarum virtu-
tum bonitatem prouidere: quod vt fieri
possit, accendenda est dilectio Dei in nobis, o-
stensione amoris, quæ Deus exhibuit nobis. Si-
cut enim ignis non melius accenditur quàm i-
gne: ita nec amor melius quàm amore. Nutrien-
da etiam est Dei dilectio lignis beneficiorum di-
uinorum, generalium & specialium, quæ à Deo
recepimus, & cõtinuè recipimus; vt ex feruenti
Dei amore, abundantia operum perfectæ boni-

tatis procedat; ita ut in nobis locum non habeat pigritia, vel negligentia, vel fastidium: nec amor vanæ laudis, vel vanæ gloriæ, vel alicuius terreni emolumenti, charitatis opus præripiat, & sibi vsurpet.

Quomodo humilitas se habet ad cæteras virtutes.

CAPVT III.

*Serm. 2. in
nat. Domini
circa festum.*

*Iacob. 4.
1. Pet. 5.
4. Reg. 4.*

*Hom. 4. super
Missus
est. a medio
illius.*

AD humilitatem pertinet, ut si homo passus est ruinam, ipsa reparationi intendat; si immineat ruina, ipsa se opponat: & ut in ædificio spirituali, stabile fundamentum ponat. Bernardus. Sola virtus humilitatis, læsæ est reparatio charitatis. Humilitas ad nihilum peccatorem adducit: ut se nihil reputet, & in valore, & in virtute. Ex hoc nihilo fit recreatio: sicut ex nihilo simpliciter facta est creatio. Hoc non ignorabat David, qui dicebat: Cor contritum & humiliatum Deus non despicias. Qui etiam ait: Cor mundum crea in me Deus. Creatio mundi cordis, facta est ex nihilo humilitatis. Humilitas, quæ cor euacuat, locum Deo præparat. Humilibus dat Deus gratiam. Vasa vacua reple Heliseus. Non patitur natura vacuum, quin impleat: nec gratia cor humile, quin illi se infundat. Humilitas non solum est gratia, sed etiam receptaculum gratiarum. Humilitas gratiam haurit, ut vas inclinatum fonti bonitatis. Humiliare Deo, & expecta manum eius. Manum, inquam, largientem. Bernardus loquens de illo verbo: Ecce ancilla Domini; Semper solet esse diuinæ gratiæ familiaris humilitas. Humilitas ergo respondeat, ut sedes gratiæ præparetur.

retur. Ruinæ imminenti subuenit humilitas: *Lib. 2. de*
 quia secundum Bernardum. Omni indifferēter *confid. pa-*
 personæ est quædam turris fortitudinis à facie *riam à med.*
 inimici. Augustinus. Solus vincitur, qui de se
 præsumit. Humilitas ideo triumphat, quia Deus
 in ea pugnat. Verè humilis, Deo attribuit glori-
 am, quæ est de victoria: & ideo per consequens
 super eum est pugna. Eiusdem enim est pugna,
 & gloria de pugna victoria. Deus apud eum est
 rex gloriæ: & ideo est ei Dominus virtutum,
 virtutem ei conferens. *Lib. 5. de*
 ipse est rex gloriæ. Humilitas in fundamento *confi. circa*
 spiritualis ædificij stabilitatem prouidet. Ber- *finem.*
 nardus in libro de consideratione: Virtutum
 bonum quoddam, & stabile fundamentum est,
 humilitas. Nempe si nutet illa, virtutum aggre-
 gatio nõ nisi ruina est. Augustinus. Cogitas ma-
 gnam fabricam construere celsitudinis, de fun-
 damento cogita humilitatis.

Quomodo timor se habet ad ceteras virtutes.

CAPVT V.

SEquitur de ordinatione timoris Domini ad
 ceteras virtutes, quem Spiritus sanctus po-
 nit principium, & radicem sapientiæ. Timor *Pro. 1.*
 Domini principium sapientiæ. Radix sapientiæ *Eccl. 1.*
 timere Deum. Et notandum quòd cùm sapien-
 tia sit sapore virtutum condita scientia: duo
 pertinent ad sapientiam, scilicet cognitio, & af-
 fectio. Quantum ad cognitionem, timor est
 principium sapientiæ. Primò, quia mundat cor,
 iuxta illud: Timor Domini expellit peccatum. *Eccl. 1.*
 Mundando verò cor facit oculum cordis vide-

- Serm. 62. super Cant. circa finē.* re clarius. Bernardus. Sincero oculo veritas patet. Secundò, quia cum sit fuga mali, fugit & cauet errorem, qui est malum rationis. Homo timoratus non leuiter credit, quod à ratione accipitur, sed diligenter illud examinat. Tertio, quia repellit omnem negligentiam, secundum illud: Qui timet Deum, nihil negligit. Cauet negligentiam in studio, & per diligens studium in sapientia proficit. Quarto, quia tumorem superbiae expellit, qui susceptionem sapientiae impedit: & humilitatem introducit, quae ad sapientiam disponit. Bernardus: Superbo oculo veritas non videtur: Vbi humilitas, ibi sapientia.
- Serm. 62. super Cant. circa finē.* Quantum ad saporem, timor est principium sapientiae: quia est prima affectio. Primò enim oportet animae desipere mala: vt post ei sapiant bona. Bernardus. Bene initium sapientiae timor Domini, quia tunc Deus primò animae sapit, cum eam afficit ad timendum: non cum instruit ad sciendum. Timor cæteras virtutes purificat, opera earum scrutatur: si quid mali in eis inuenitur, facit illud corrigi. Etiam tuta pertimescit. Verebar omnia opera mea. Abundantiam bonorum operum illis procurat. Qui timet Deum, faciet bona: Timor Domini sicut paradusus benedictionis. Qui habet timorem Domini, semper timet ne faciat parum; plus elegit abundare, quàm deficere. Vnde verum est illud: In timore Domini non est minoratio. Eiusdem: Timor Domini in plenitudine commorabitur. Timor etiam cæteras virtutes conseruat. Hieron. Timor, virtutum custos est; securitas, ad lapsum facilis. Timor virtutes cõprimi-
- Iob. 9.*
- Eccl. 5.*
- Ibid. 40.*
- Eccl. 40.*
- Eccl. 27.*

ne euanescent: Nisi te instanter tenueris in timore Domini, cito subuertetur domus tua. Timor declinat pericula: quod multum valet ad conseruationem. In timore Domini declinatur *Pro. 16.* à malo.

Quomodo ergo timor se habeat ad ceteras virtutes, ex prædictis perpulchrè patet inspicienti.

TERTIA PARS. QVOD CLAVSTRALIS debet habere in desiderio, manere in monasterio.

CAPVT I.

SEQUITVR de ordinatione animi respectu locorum. Ad quem primo pertinet, vt is qui in religione est, non leuiter velit de monasterio egredi. Manere in monasterio, in desiderio habeat: egredi verò, in patientia; si obedientia vel charitas vel pietas hoc requirat. Discursus viri religiosi per mundum sine necessitate, nec Deo placet, nec ipsum decet, nec ei securus est. Ad primum pertinet illud: Dilexit mouere *Hier. 14.* pedes suos, & non quieuit, & Domino non placuit. Stabilitas virum religiosum decet, quæ est quasi quædam imago æternitatis. Seneca: *Epist. 2. circa prin.* Primum argumentum mentis compositæ, existimo, posse consistere & secum morari. Vir religiosus qui in claustro manere non potest, frequenter in mundo periclitatur. Semei, dum mansit in Hierusalem, vixit: postquam exiuit de Hierusalem, occisus est: Et Dyna filia Iacob egressa,

*3. Reg. 2.
Gen. 34.*